

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” број 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11), член 21 став 2 и член 22 став 2 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија” број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/02, 40/03, 42/03, 67/04, 55/05, 113/05, 35/06, 30/07, 49/07, 81/08, 92/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11, 51/11, 6/12, 100/12, 24/13 и 41/14) и член 7 алинеја 5 од Законот за стручно образование и обука („Службен весник на Република Македонија” број 71/06, 117/08, 148/09, 17/11, 24/13, 137/13 и 41/14), министерот за образование и наука донесе изборна наставна програма по **алтернативни форми во туризмот за III година**, угостителско-туристичка струка, образовен профил угостителски техничар за рурален туризам за учениците во средното стручно четиригодишно образование.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА

НАСТАВНА ПРОГРАМА

АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ ВО ТУРИЗМОТ

III година
- ИЗБОРНА -

УГОСТИТЕЛСКО-ТУРИСТИЧКА СТРУКА

Угостителски техничар за рурален туризам

Скопје, 2014 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИСКИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ ВО ТУРИЗМОТ

1.2. Образовен профил, струка и времетраење на образованието

1.2.1. Образовен профил: угостителски техничар за рурален туризам

1.2.2 Струка: угостителско-туристичка

1.2.3. Времетраење на образованието: четири години

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Изборна настава

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Изборен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

2.1. Општа цел на наставата по изборниот наставен предмет **алтернативни форми во туризмот** е учениците да стекнат знаења за различните видови и форми на алтернативен туризам.

2.2. Посебни цели:

По совладување на наставната програма по предметот **алтернативни форми во туризмот** како изборен наставен предмет ученикот стекнува знаења и се оспособува:

- да ги дефинира алтернативните форми во туризмот;
- да ги препознава карактеристиките на алтернативниот туризам;
- да ги разликува видовите алтернативен туризам;
- да ги објасни и да ги наброи главните обележја на манифестацискиот туризам;
- да дискутира за видовите гастрономски туризам;
- да ја анализира инфраструктурата за развој на винскиот туризам;
- да ги идентификува и класифицира основните видови активен туризам;
- да ги опишува економските ефекти од шопинг туризмот за туристичките дестинации;
- да ги наведува можностите на Република Македонија за развој на спелеолошкиот туризам;
- да елаборира за потенцијалите на Република Македонија за развој на риболовниот туризам.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За совладување на содржините од наставниот предмет **алтернативни форми во туризмот** како изборен предмет, потребно е учениците да поседуваат претходни знаења од областа на основи на угостителството и туризмот, туристичка географија, економија на туризам, организација на услуги на сместување и послужување и природни реткости на Република Македонија.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структура на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација помеѓу тематските целини и предмети
1. ПОИМ, ДЕФИНИРАЊЕ И ВИДОВИ АЛТЕРНАТИВЕН ТУРИЗАМ, МАНИФЕСТАЦИСКИ ТУРИЗАМ	24	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – да ги дефинира алтернативните форми во туризмот – да ги препознава карактеристиките на алтернативниот туризам – да ги разликува видовите алтернативен туризам – да ги препознае и да ги наброи главните обележја на манифестацискиот туризам – да ги дискутира историските аспекти на манифестациите – да ги објаснува видовите манифестации – да ги препознава потенцијалите за развој на манифестацискиот туризам во Република Македонија, 	<ul style="list-style-type: none"> – демонстрирање различни принципи и критериуми за одредување на алтернативните видови туризам – претставување на карактеристиките на алтернативниот туризам – давање приказ за видовите на алтернативен туризам – анализирање на историските аспекти на манифестациите – приказ на главните видови 	<ul style="list-style-type: none"> – економија на туризам, – основи на угостителството и туризмот

		<p>застапеност и основни карактеристики, време на одржување и просторна распространетост на манифестациите</p>	<p>манифестации</p> <ul style="list-style-type: none"> – приказ на состојбата на манифестациите во Република Македонија 	
<p>2. ГАСТРОНОМСКИОТ, ВИНСКИОТ И ШОПИНГ ТУРИЗМОТ КАКО АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ НА ТУРИЗМОТ</p>	<p>24</p>	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – да го дефинира гастрономскиот туризам – да дискутира за видовите гастрономски туризам – да ги набројува туристичките мотиви за учество во гастрономскиот туризам – да ги опишува компонентите на гастрономско-туристичкиот производ – да го дефинира винскиот туризам – да го објаснува развојот на винскиот туризам во Европа и светот – да ја проценува и евалуира состојбата на винскиот туризам во Република Македонија – да ја анализира 	<ul style="list-style-type: none"> – презентирање на гастрономскиот туризам и неговите видови – приказ на туристичките мотиви за учество во гастрономски туризам – презентирање на компонентите на гастрономско-туристичкиот производ – опишување на развојот на винскиот туризам во Европа и светот – демонстрирање фотографии, интернет-страници 	<ul style="list-style-type: none"> – национална гастрономија

		<p>инфраструктурата за развој на винскиот туризам</p> <ul style="list-style-type: none"> – да го дефинира шопинг туризмот – да ги препознава видовите шопинг туризам – да елаборира за економските ефекти од шопинг туризмот за туристичките дестинации 	<p>и филмови поврзани со винскиот туризам</p> <ul style="list-style-type: none"> – презентирање на шопинг туризмот и видовите шопинг туризам – организирање теренска настава 	
<p>3. АКТИВНИОТ, СПЕЛЕОЛОШКИОТ И РИБОЛОВНИОТ ТУРИЗАМ КАКО АЛТЕРНАТИВНИ ФОРМИ НА ТУРИЗМОТ</p>	<p>24</p>	<p><i>Ученикот:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – да го дефинира активниот туризам – да ги идентификува и класификува основните видови активен туризам – да ги опишува меѓународните искуства поврзани со активниот туризам – да ги анализира потенцијалите на Република Македонија за развој на активниот туризам – да го дефинира спелеолошкиот туризам – да ги објаснува 	<ul style="list-style-type: none"> – објаснување на дефинициите за активниот туризам – опишување на основните видови активен туризам – презентирање меѓународни искуства поврзани со активниот туризам – приказ на спелеолошкиот туризам – демонстрирање фотографии, интернет-страници 	<ul style="list-style-type: none"> – туристичка географија, – природни реткости во Р. Македонија

		<p>карактеристиките на спелеолошкиот туризам</p> <ul style="list-style-type: none"> – да ги опишува факторите за развој на спелеолошкиот туризам – да ги наведува можностите на Република Македонија за развој на спелеолошкиот туризам – да го дефинира риболовниот туризам – да ги идентификува и класифицира основните видови риби и начините за нивното ловење – да ги лоцира риболовните локалитети во Република Македонија 	<p>и филмови поврзани спелеолошкиот туризам</p> <ul style="list-style-type: none"> – објаснување на дефинициите за риболовниот туризам – опишување на основните видови риби и нивното ловење – презентирање на риболовните локалитети во Република Македонија 	
--	--	---	--	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

Согласно со целите на наставната програма по наставниот предмет **алтернативни форми во туризмот** како избран предмет, наставникот користи општопознати педагошко-психолошки и дидактичко-методски методи и активни форми на работа, кои на ученикот му овозможуваат активно да учествува во наставата.

Во текот на наставата ќе се користат повеќе форми на работа: индивидуална работа, работа во парови, работа во групи. Наставникот ќе ги планира користењето на формите и методите при подготовката на наставниот час и

истите ќе ги реализира преку конкретни активности за време на самиот час. Наставникот треба да ја усогласи примената на наставните форми и методи со материјално-техничките и просторните услови во училиштето, како и со возраста, предзнаењето и интересот на учениците.

Во текот на наставата наставникот треба да ги преземе следните активности: објаснува, демонстрира, дава инструкции, дискутира, поставува задачи, ги вреднува задачите, презентира, води забелешки, организира проекти, изведува практична работа и активности со учениците, ги вреднува постигнувањата на учениците.

Во текот на наставата ученикот треба да ги преземе следните активности: слуша, набљудува, вежба, демонстрира, проверува, применува, истражува, учи во парови и во групи, учи самостојно, користи различни нагледни средства и извори на информации, посетува различни објекти на терен.

4.3. Организација и реализација на наставата

Воспитно-образовната работа по наставниот предмет ***алтернативни форми во туризмот*** како изборен предмет се реализира преку стручно-теоретска настава во кабинет-училница, соодветно опремена и преку теренска настава. Образовните активности се организирани во две полугодија, преку неделен распоред на часовите. Бројот на часови кој е даден за одделни наставни целини во точката 4.1., опфаќа часови за обработка на нови наставни содржини, вежби, повторување, утврдување на знаење, правење проекти на дадени теми, организирање работилници и др. При реализацијата на наставата за овој предмет потребно е да се посетат некои соодветни организации или институции кои ги планираат и реализираат алтернативните форми во туризмот, преку теренска настава, настава во природа или наставни екскурзии. Сето ова е потребно за задоволување на ученичките интереси и потреби, оспособување на учениците за самостојно размислување и заклучување, како и за донесување сопствени решенија. Поради корелацијата на содржините од наставниот предмет со други наставни предмети, потребно е тимска работа на наставникот по предметот ***алтернативни форми во туризмот*** со наставници кои реализираат други наставни предмети.

4.4. Наставни средства и помагала

За остварување на целите на наставата потребно е да се обезбедат соодветни просторни и материјално-технички услови: кабинет, компјутер, Интернет, графоскоп, ТВ, слики, цртежи, проспекти, географски-тематски карти за Република Македонија, збирка на разни фактографски податоци за *алтернативни форми во туризмот во Република Македонија и светот*, стручни списанија и други наставни средства.

За успешно совладување на целите на наставниот предмет потребно е да се користи соодветна литература: учебници и учебни помагала, лексикони и енциклопедии, наставни материјали подготвени од страна на наставникот, универзитетски учебници, стручни списанија и брошури, интернет-информации и слично.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГНУВАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигнувањата на учениците се врши преку следење и вреднување на знаењата и умеењата, континуирано во текот на целата учебна година, усно и писмено преку тестови на знаења, вежби или други форми како изготвување писмени извештаи, концепти и проекти, кои се користат по обработката на секоја наставна целина. Секој ученик во текот на едно полугодие добива најмалку две оценки. Доколку ученикот не ја совлада наставната програма по предметот, се постапува според законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет *алтернативни форми во туризмот* треба да ги поседува следните персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е психофизички здрав, да го користи и применува литературниот јазик и писмо на кои се изведува наставата, да е комуникативен и отворен, да е подготвен за соработка, да има соодветно образование, да ја сака педагошката работа, да е креативен и добар организатор, да ја почитува личноста на ученикот, да е подготвен за примена на иновации во воспитно-образовниот процес, да применува современи образовни техники и технологии, да е добар предавач и организатор на наставата.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот **алтернативни форми во туризмот** ја реализираат кадри со завршени студии по:

- угостителство и туризам

со здобиена педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

Наставата по наставниот предмет **алтернативни форми во туризмот** како избран предмет се реализира во кабинет-училница опремена со материјално-технички и дидактички средства, согласно Нормативите за простор и наставни средства.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2014 година

7.2. Состав на работната група:

1. м-р Чедомир Димовски, раководител, советник во Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. д-р Дејан Методијески, член, професор на Факултет за туризам и бизнис логистика - Штип
3. Спиро Спасески, член, наставник, СУГ - Скопје „Лазар Танев”
4. Јасмина Методијеска, член, туристичка агенција „Вардар експрес травел” - Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 1.9.2014 година

Одобрил:

Zeqir Zeqiri, директор

9. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНА ПРОГРАМА

Наставна програма по *алтернативни форми во туризмот за III година* како избран предмет од угостителско-туристичка струка – образовен профил угостителски техничар за рурален туризам за учениците во средното стручно образование, на предлог на Центарот за стручно образование и обука ја донесе

на ден, _____
Скопје

Министер,

_____
Mr. Abdilaqim Ademi